

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Speculu[m] officii misse expositorium

Johannes <de Lambsheim>

Heidelberg, 1495.06.29

Hec est tertia pars ca.

urn:nbn:de:hbz:466:1-30862

quāti ad locutionē immaculatā quo ad operationē. qz peccatū nō fecit. Vel sic. Eucharistia purā sanctā rē. i. immunē ab oī culpa originali criminali et veniali. Aliter hostiā purā a fonte peccati originali nos depurantē. Hostiā oīs sanctitatis virtutē nobis tribuētē. in q̄ sancti scōz p̄tinet. hostiā immaculatā. i. maculā actualis peccati a nobis abstergens rē. Panē sanctū. i. sanctificantē. vel angelos et hoīes reficientē: vite eterne. qui est dātor vite eterne. qz vegetat ad vitā eternā. Et calicē salutis p̄petue q̄tū ad stolam aie. **S**acerdos dū hāc orationē dicit manū in modū crucis extēdit ad vtrūqz cornū altaris. p̄ hoc rep̄ntat xp̄i extensionē in cruce. Et vt oēs ad memorā dū in xp̄i passiōe resurrectionē et ascensionē excitet. Vel qz xp̄s p̄ iudeis et gentibus est passus q̄ designant p̄ duo cornua altaris. **Q**uinqz cruces facit. ad recolendū qz in virtute crucifixionis xp̄i p̄ hāc hostiā sacramentalē purificamur sanctificamur et immaculati reddimur. Et corpus xp̄i sub forma panis est nobis abus vite eterne. et eius sanguis sub forma vini est nobis potus salutis p̄petue. **A**llegorice. Quinqz cruces rep̄ntant xp̄i quinqz vulnera. Dicit nota qz cruces iste nō sūt tāqz ad p̄secrationē necessarīe q̄ iā facta est p̄ verba ad hoc instituta sed ad recolendā xp̄i passiōe. Et licet etiā postea aliq̄ ponunt verba q̄ ad cōsecrationē vident p̄tinere. sicut illa. vniuersas sanctificas. Et fiet hec cōmittiorē. intelligēda sunt nō p̄ tpe q̄ p̄ferunt sed pro instante. platonis forme.

Hec est tertia pars ca.

Supra que propicio ac sereno vultu respicere digneris et accepta h̄re. sicuti accepta h̄re dignatus es mīera pueri iusti abel. et sa

crificiū p̄iarche n̄ri abrae. et qd̄ tibi obtulit summus sacerdos tuus melchisedech sc̄m sacrificiū immaculatā ho.

Postqz orauit p̄ transsubstantiāda hostiā. et hostiā p̄secratā deo p̄ri obtulit. **N**ūc petit p̄ ip̄ius acceptatōe i hac p̄te tertia. **Q**ue in tres diuidit p̄tes fm̄ qd̄ a sacerdote tria petunt. **P**rimo donozū acceptatio. cū dicit. **S**up̄ q̄. **S**ecdo diuine misericōdie imploratio. ibi supplicet. **T**ercio gl̄ie collatio. ibi. memēro. **Q**uantū ad p̄mū sacerdos petit p̄mo huius sacramēti a deo acceptationē. **S**ecdo adducit figurālē exemplificationē. vt more antiquoz sacrificioz acceptet. ibi. **S**icuti qz notat similitudinē nō q̄titate. qz hoc sacrificiū multo digni⁹ est q̄ antiquozū. abel. abrae rē. qz veritas dignior q̄ ymbrā est. **I**n sacrificio horū t̄iū est xp̄i figura. **N**ā xp̄s innocēt̄ fuit occisus. ecce abel. **V**olūtariē oblat⁹. ecce isaac. **I**n oblatōe melchisedech q̄ interpretat rex iusticie et pacis q̄ manet sacerdos in eter⁹ nū. notat sacerdotiū. **I**n primo oblato stat oblato passiōe. **I**n secdo oblato vni⁹ geniti dignitatē. **I**n tercio sacrificij ritū et dignitatē. **E**t exponit sic. **S**upra q̄ sup. dona et data tibi oblata sacro. i. placabili vultu accepta et grata h̄re. sicuti ecce p̄memoratio figuratū. accepta h̄re dignatus es q̄tū ad offerentē. munera. i. oblatōes. sc̄m sacrificiū. qz sanctū est et sanctificat alios. **V**el dicit sc̄m sacrificiū q̄ ad plenitudinē gr̄e et p̄tūcū copīā. **I**mmaculatā hostiā q̄ ad innocentīā p̄ti et immunitatē. **S**acerdos dignos p̄iūgit ne aliq̄ p̄tūcū etiā adherēs disp̄gat. **V**el qz mens eius et corpus iuncta debent esse corpori et sanguini xp̄i.

Supplices te rogamus o m̄nipo. **D**s iube hec p̄ferri

per manus sancti angeli tui in
sublime altare tuum in conspectu
diuine maiestatis tue ut quot
quot ex hac altaris partici-
patione sacrosanctum filium tui
cor et sanguinem et
pferimus omni benedictione et
dictione celesti et gratia repleamur. Per
eundem christum dominum no.

Hic petit effectus huius sacri quod est diuine
gratie infusio. Primo quod petit vota et ob-
lationes per angelum in celum deferre. Secundo
gratiam diuine gratie nobis infundi. Et ex
ponit sic. **O**ps deus nos supplices. i. huius
les et deuoti. te rogamus. iube. i. fac. hec. i.
vota fidelium et preces. pferri. i. pferri. p ma-
nus sancti angeli tui. i. p ministerium. vel
p operarios angelorum. in sublime altare
tuum. i. in conspectu diuine maiestatis et presen-
tia curie celestis. p manus angeli tui. ange-
li enim offerunt deo vota nostra. Vel p manus
angeli. i. sacerdotis qui dicitur est angelus. ut
quotidie de cleri seruitute vel voto populi
ex hac altaris participatione. i. sacrificij commo-
ne. Hic osculatur altare sacerdos. ut se par-
ticipet cum omnibus offerentibus ostendat. sumpserim
comunicando corpe et spiritu. omni benedictione
celesti et gratia repleamur. Sacerdos corpore
inclinat ut metis humilitas in eo. prouocet.
Et accipiat manus ante peccatum eo quod ex fide me-
tis et pectoris hec humilitas procedit. Tres
cruces tripliciter representant christi passionem.
Prima facit christi captiuatum. Secunda eius
flagellationem. Tercia significat christum ve-
larum spirituum et spiritus coronatum.

Memento etiam domine famulo-
rum famularum tuarum qui nos
precesserunt cum signo fidei et
dormiunt in somno pacis.

18.
Memoria defunctorum fiat
hic. **I**psis domine et omnibus in
christo quiescentibus locum
refrigerij lucis et pacis ut in-
dulgeas deprecamur. Per
eundem christum dominum no.

In hac parte petit collatio glorie. Primo
orat pro refrigerio defunctorum. Secundo pro vi-
uis. ubi Nobis quod. Etiam est signum conti-
nuatum et primum ordinem sequentem. Et
est sensus. **O**ps deus nos etiam rogamus
suppliciter ut miserando recordans famu-
lorum famularum tuarum. qui cum signo fidei. i.
baptismatis. dormierunt. i. obierunt. in som-
no pacis. i. sine peccato mortali. Et petit
mus ut istis et omnibus in christo quiescentibus. i.
in charitate existantibus indulgeas locum lu-
cis refrigerij et pacis perpetue. Quia locum
infernorum esse tenebrarum ardoris et inque-
rudinis. Memoria defunctorum potest fieri
secundum ordinem sex casuum. Notandum. i. illorum prin-
cipue per quibus oblationes facte sunt etc. Sci-
pentium atrium et sanguineorum. Vtriusque huius
corum. Vocatum illorum per quibus es rogatus
Acti. i. inimicorum. Abi. i. per omnibus fili-
delibus in communi.

Nobis quoque peccatoribus fa-
mulis tuis in multitudine
miserationum tuarum speranti-
bus partem aliquam et socie-
tatem donare digneris cum tu-
is sanctis apostolo. et marty. Cum iosepho
stephano martha bar-
naba igna. alex. marcellio
petro. felicitate perpe. aga-
lucia agnete cecilia anast.
Et cum omnibus sanctis tuis

19.
intra quorū nos cōsortium
nō estimator meriti sed vel
nie quesumus largitor ad/
mitte. Per christū do. no.

Hic petit collationē glorie. suffragiū
p̄ viuis et cōsortiū cū sanctis. Dicit no-
bis. in p̄sona sui et populi. Et est sensus
Hobis quoq; peccatorib; miserere q̄ p̄
alijs intercessimus. cū nos gr̄a tua plus
indigeam. Ops deus q̄ nō es estima-
tor meriti sed largitor venie. digner̄ nos
sociare sanctis tuis. et aliquā p̄tē beaticu-
dinis trib;ere cū istis sanctis tuis apo-
stolis et martyrib;. Cū iohāne sup. ba-
p̄tista. Et noiat hic sc̄tōs q̄s firmiter cre-
dimus deo placere. Quoz sunt octo ma-
sculini sexus: et septē feminini. qz hoc sa-
cramentū digne sumētes. octo beatus
dinibus et septē donis spiritus sancti cō-
iungunt. Et ponūtur duo apli Barthi-
as et Barnabas q̄ post ascēsiōnē xp̄i fue-
rūt electi. Quinq; martyres in memo-
riā quinq; vulnerū. Sacerdos cū dicit.
Hobis quoq; peccat̄ pecc̄ cū expressio-
ne vocis sic publican. In tunctione pes-
toris sunt tria. Fetus somus et tact. qz
tripliciter peccam. cogitāōe. locutōe. et
opere. Etia significat p̄titionē latronis
dextri. Amē nō addit̄ in fine. qz sequit̄
cōtinuatiō. Ibi. p.

Per quē hec oia dñe semper
bonū creas sancti + ficas
vini + ficas bñ + dicitis. et
prestas nobis per + ipsum.
et cū + ipso et in + ipso. est
tibi deo + patri omnipotē-
ti. in vnitare + sp̄s sancti.
ois honor et gloria Per oia
secula seculorū. Amen.

Hec est cōclusio totius canonis. hic cō-
cludunt ea q̄ circa corp̄is dñi cōfectionē
sunt opa trinitatis. Dicit igit. Per quē.
id est xp̄m filiū tuū. hec oia. i. panē et vi-
nū bona sacramēta. creas cōdendo na-
turā. viuificas trāsubstantiādo mātē-
riā. bñdicis accumulādo gratiā. Uel sic
Per quē hec oia bona creas q̄tū ad sub-
stantiā panis et vini. Sanctificas p̄uer-
tēdo in carnē et sanguinē xp̄i. Gluificas
restaurādo nobis vitā eternā. Bñdicis
multiplicādo per hec nobis dona gr̄e. et
p̄stas q̄tū ad vsum sp̄ialis abi et pot.
Per ip̄m. i. xp̄m mediatorē. et cū ip̄o. i.
coequali. et i ip̄o rāq; p̄substantiāli. Et tū
bi deo patri in vnitare sp̄s sancti. ois ho-
nor rāq; dñi. et gloria. i. deo. In deo pa-
tre notat̄ auctoritas. in filio equalitas.
in spiritu sancto cōmunitas. In xp̄o em̄
tres sunt vnitē substātie. scz. diuinitas.
corpus et anima Tres sunt cruces ibi.
sanctificas rē. significant. primo q̄ oia
bona creata et recreata sanctificāt viuifi-
cantur et bñdicunt̄ in virtute benedictō-
nis xp̄i. Per quē. Hic notat̄ p̄ tres cru-
ces trinitatis operationē. **A**llegorice.
prime tres cruces rep̄tant tres horas.
q̄bus xp̄s in cruce pepēdit. Alie tres de
signāt tria q̄ xp̄s sustinuit in cruce. pas-
sionē in corp̄e. passionē in mēte. p̄passio-
nē in corde. Alie due sc̄at̄ diuisionē corp̄-
oris et anime. Uel duo sacramēta que p̄-
fluxere de latere xp̄i. scz. aqua regeneratio-
nis et sanguinis redemptōis. Post hoc
alta voce dicit. Per oia secula seclorū amē
qz hic p̄cludit missē canonē. Et rep̄tat
xp̄i expirationē. Hostie eleuare retractio
christi significat sepulturā. Calix q̄ cor-
operit̄ corporali. designat̄ monumentū
clausum lapide. Dñice orōnis septē p̄-
titiones. representāt septē verba christi
in cruce prolata.

Quinta pars missē s̄s sacra-
menti perceptio vel cōio.